

נצבים וילך (184)

נצבים

זהירות "ותיראו"

פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שָׁכֵט אֲשֶׁר לְכַבּוֹ פְּנֵה הַיּוֹם מֵעַם ה' אֱלֹהֵינוּ לְלַקֵּחַ לְעַבְדֹת אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הַהֵם פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. (כט. יז)

נורא נוראות, איך באמת יכול אדם להגיע למצב של "שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה", ולומר: שלום יהיה לי? כיצד זה קורה. הוא שומע דבר ה', מאזין לתוכחה הנאמרת, ובפנים "לְכַבּוֹ פְּנֵה הַיּוֹם מֵעַם ה'", איך? כנראה שלצורך כך הקדימה התורה שני פסוקים: "כִּי אַתֶּם יִדְעֶתֶם אֶת אֲשֶׁר יִשְׁכְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", התגוררנו במצרים "וְאֶת אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בְּקִרְבֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם", ומה היה במקומות ההם "וְתִרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֶת גְּלִלְיָהֶם", ראינו שם שיקוצים וגילולים, "עֵץ וְאֶבֶן פֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם", וכעת, "פֶּן יֵשׁ בְּכֶם", מי יודע אולי נדבק משהו. אם לא היה "וְתִרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֶת גְּלִלְיָהֶם", לא היה "פֶּן יֵשׁ בְּכֶם", בודאי לא היה נדבק דבר, לא היה "שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה". מה ראו? "אֶת שְׁקוּצֵיהֶם". מבאר רש"י: "שְׁקוּצֵיהֶם", על שם שהם מאוסים כשקצים. כשקץ וכגלל. ראו גילולים, נכנס משהו בתוך הלב, ומי יודע מה הצליח לחדור פנימה, משהו נדחק אוי בתוך הלב. נורא נוראות מה שהתורה מלמדת אותנו. כמה צריכים לברוח, עד היכן להיות זהירים, להישמר מאוד לא לראות, לא לשמוע, שלא תהיה שייכות כל שהיא עם איש פסול ודברים מגונים.

ספר "יחי ראובן"

הפנימיותי כולה לה'

הַנְּסֻתָּה לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגִלַת לָנוּ וְלַבְּנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת" (כט. כח)

"הַנְּסֻתָּה", כלומר מה שמתחולל בלבו של האדם פנימה צריך להיות כולו "לה' אֱלֹהֵינוּ", כל רצון ותשוקה פנימית שיש באדם חייבים להיות מכוונים לשם שמים, ואף ש"וְהַנְּגִלַת לָנוּ וְלַבְּנֵינוּ", כלומר שבגלוי איברינו עסוקים גם בעניינים גשמיים ועסקי חולין, בכל זאת, אפילו באותה שעה עלינו לדאוג לכך שהראש והפנימיות יהיו "לה' אֱלֹהֵינוּ", "לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת".

"שפת אמת"

ומל ה' אֱלֹהֵיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לִבְךָ וְרַעְדָה (ל. ו)

בפרשת עקב (י. טז) נאמר: "ומלתם את ערלת לבבכם", היינו שעל האדם עצמו מוטל לעשות זאת, ואילו כאן נאמר שהשם יתברך יעשה זאת? ברם, ההתחלה אמנם מוטלת על האדם, שצריך הוא להסיר את ה"ערלה"

האוטמת את לבו, למען יהא ראוי לקלוט בקרבו את דברי השם, ולכן נאמר שם "ערלת לבבכם". אולם שהלב וגופו ישתנה לחלוטין ויהפך מרע לטוב, דבר זה אינו נתון בידי האדם כי אם זקוק הוא לעזרת השם יתברך, ולכן כאן נאמר: "ומל ה' אֱלֹהֵיךָ אֶת לְבָבְךָ" ולא "את ערלת לבבך".

ספר "מענינה של תורה"

כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ (ל. יד)
הרמב"ן אומר שפסוק זה קאי על מצות התשובה. ה"חתם סופר" הביא מה שכתב השל"ה הקדוש, ששלושה דברים נצרכים לעשיית תשובה: א) פה, להתוודות. ב) לב, חרטה על העבר וקבלה על העתיד. ג) איברי העשיה, לעשות את המצוות ולהיזהר שלא לעשות עבירות. וזהו מ"ש תורתנו הקדושה "בְּפִיךָ וּבְלִבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ". ופירש ה"חתם סופר" בזה את הפיוט הנאמר, ביום שני של ראש השנה בזכרונות: "עשה פלא לחיים לבל יהיו כמתים" תיבת "פלא" ראשי תיבות: פה, לב, איברים, הבקשה היא שנזכה להשתמש בשלושת כלי התשובה הנרמזים בתיבת "פלא", ולא נהיה ח"ו רשעים אשר אף בחייהם הרי הם כמתים.

ספר "חיים של תורה"

וילך

וְאֶנְכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְּיּוֹם הַהוּא (לא, יח)
מדוע כופל הכתוב "הִסְתַּר אֶסְתִּיר", מובא בשם ה"בעל שם טוב", שלפעמים מרגיש האדם רחוק מהקב"ה, והוא עושה מאמצים להתקרב. אולם, צרה גרועה יותר מזו הוא כאשר הקב"ה מסתיר מן האדם את ההרגשה שהקב"ה רחוק ממנו, וכך הוא משוכנע שהוא קרוב, על אף שהוא בעצם מרוחק מאוד. וזהו "הִסְתַּר אֶסְתִּיר", הקב"ה יסתיר מעם ישראל גם את הסתר הפנים עצמו. והם לא ידעו כלל וכלל שהם רחוקים. עונש כזה הוא גרוע הרבה יותר, שכן לא ניתן להתמודד איתו, משום שהאדם אינו משקיע מאמצים על מנת להתקרב לבוראו.

ספר "ומתוך האור"

איך לשמור על התורה נגד היצר הרע

...וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאֶמֶץ וכו'.... (לא, ז)
כאשר משה רבינו אומר ליהושע שעליו להביא את העם לארץ ישראל, ולהנחיל להם את הארץ, הוא אומר בפסוקנו "חֲזַק וְאֶמֶץ", וכן במספר מקומות נוספים שבהם מדובר על יציאה למלחמה, והכנסת העם לארץ נאמר "חֲזַק וְאֶמֶץ". ואילו בספר יהושע (פרק א, ז), כאשר מדובר בחיזוק לתורה, נאמר שם: "רַק חֲזַק וְאֶמֶץ מְאֹד לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַתּוֹרָה וכו'...". חזק ואמץ מאוד.

שהטעם שאינן נוהגות בכך הוא משום צניעות, וכנראה שלגבי הנשים סומכים על אמירת "כל נדרי" בכניסת יום כיפור שמבטלים בזה כל הנדרים והשבועות וכו' של כל השנה העתידה לבוא, ומכל מקום נראה שטוב לנהוג שתעשה את בעלה שליח להתיר נדריה, ואחרי שגומר לומר הנוסח המפורט בסיפורים יוסיף, וכן לאשתי כן, והמשיבים עונים לו: הכל מותרים לכם וכו' ? בשלום רבים? וקטנים אף שכבר הגיעו לעונת נדרים, דהיינו בין י"ב שנה לקטן, וי"א לקטנה ויודעים לשם מי נדרו, אין צריכים לדקדק עמהם שיאמרו נוסח התרת נדרים עד הגיען לגיל מצוות.

ספר "פסקי תשובות" חלק ו'

פתגם: ההולך בדרך המלך בקושי משאיר עקיבות, הפוסע על קוצים מכין דרך לבאים.

ספר "שמחלה"

חקירה: עוברין דחול בשבת

אסור משום הטורח, או שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול, שלא שינה. (מנוחת עמי יז-4 עמוד 116)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: צד היתר

חכם אחד למד זכות על אותם חזנים שמבליעים אותיות ומילים בשעת התפילה: יש למצוא להם צד היתר, שכן הם נוטלים שכר שבת, שהוא אסור מן הדין והותר רק "בהבלעה".

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף טט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, רחל בת אסתר. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

ושני פסוקים לאחר מכן, בפסוק ט', כאשר מדברים שוב על המלחמות, נאמר עוד פעם: "הָלוֹא צִוִּיתִיךָ חֶזֶק וְאַמֶּץ אֶל תַּעֲרֵץ וְאֶל תַּחַת פִּי עֲמָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךְ." (שם ט). חזק ואמץ בלי הוספת המילה "מאוד". וההסבר לכך הוא, כי המלחמה עם השטן ויצר הרע בכל מה שקשור ללימוד התורה, היא הרבה יותר קשה מאשר ההתמודדות עם האויבים בשדה הקרב הגופני. ובמאבק שכזה צריך לאזור הרבה כוח והרבה גבורה מאשר במלחמה הנערכת בין מדינות.

ספר עלינו לשבח דברים כ'

הקלה את העם האנשים והנשים והשף (לא. יב)

במסכת חגיגה (ג) מסופר שבאו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין, שאלם רבי יהושע מה חידשו בבית המדרש, אמרו לו את הדרשה: טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהם, אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני. יתכן לבאר על פי הירושלמי (יבמות סוף פ"ק), המסופר על רבי יהושע, שהיתה אמו מוליכה עריסתו לבית המקדש, כדי שיתדבקו אזניו בדברי תורה. לפיכך אמר להם רבי יהושע: ביקשתם לאבד ממני מרגלית זו המתאימה לבעליה, שהרי אין מתאים יותר ממנו למאמר זו, כי אמו גם עשתה כן.

ספר "משך חכמה"

רעות, וצרות

וּמִצְאָהּ רְעוּת רְבוּת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הָלֵא עַל פִּי אֵין אֱלֹהִים בְּקִרְבֵּי מִצְאֹנֵי הָרְעוּת הָאֵלֶּה (לא. יז) יש לדקדק, מדוע מתחיל "ומצאהו רעות רבות וצרות", ומסיים ברעות לבד "מצאוני הרעות האלה"? ביאר מרן הרב ש"ך זצ"ל: "רעות", היינו עצם הרעה. "צרות", היינו המועקה שיש לאדם עקב הרעה, דפעמים עקב הרעה שיש לאדם חשוך בעדו, ונשברת רוחו בקרבו, חוץ מהיסורים שיש לו מהרעה עצמה, (צרות מלשון צר, כפי שתרגם אונקלוס 'ועקן'). ושברון לב זה, נובע מחוסר האמונה והבטחון בה', שחושב שאין ה' בקרבו ואז הוא עשוק ורצוץ כל הימים, אבל מי שיראת ה' נגע בלבבו ומאמין בה' ובהשגחתו הפרטית, הצרות אינם צרות ואין מעיק לו ואין מיצר לו, כמו שאמר דוד המלך "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי", כי בכל מצב ימצא מנוח ותנחומים, וקוי ה' יחליפו כח. כאשר מגיע האדם להכרח שהיסורים שיש לו הם "אין אלוקי בקרבי" ממילא בטלים הצרות הסובבים אותו, ולא נשאר רק רעות, ולכן סיים "מצאוני הרעות האלה"

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: התרת נדרים לנשים, וקטנים

כתב השע"ת (סי תקפא סק"ג): ובענין התרת נדרים לנשים וכו' וכתב הפסקי תשובות (אות יח): הנה מעיקר הדין היו ג"כ צריכות לומר נוסח התרת הנדרים, ואדרבה אצלם מצוי יותר ענין נדרים והנהגות טובות. וצריך לומר

